

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Rapport

Tap og mislighold i banker

Per 31.03.2023

Innhold

1. HOVEDINNTRYKK	3
2. BRUTTO UTLÅN	5
3. TAPSAVSETNINGER	7
4. MISLIGHOLDTE UTLÅN	9
5. TAPSAVSETNINGER PÅ MISLIGHOLDTE UTLÅN	11
6. BETALINGSLETTELSER	12
7. RESULTATFØRTE UTLÅNSTAP	13
VEDLEGG	15

1. Hovedinntrykk

Per 31. mars 2023 var andelen utlån med vesentlig økt kredittrisiko (dvs. utlån i trinn 2 og 3 iht. IFRS 9, se omtale i boks nedenfor) noe høyere enn ett år tidligere for bankene samlet. Andelen har økt i både personmarkedet og bedriftsmarkedet, hovedsakelig grunnet en økning i andelen utlån i trinn 2. De resultatførte utlånstapene utgjorde 0,06 prosent (annualisert) av utlånsvolumet i første kvartal 2023, opp fra tilnærmet null i samme periode året før.

Andre indikatorer for kredittkvalitet i norske banker er forbedret det siste året, til tross for renteoppgangen:

- Tapsavsetninger som andel av utlånsvolumet var marginalt lavere ved utgangen av mars enn ett år før. Utviklingen må ses i sammenheng med at gruppen av store banker har gjort betydelige tilbakeføringer av tapsavsetninger på utlån til bedriftskunder, særlig i olje- og offshorerelaterte næringer.
- Andelen av utlånsvolumet som er misligholdt, har sunket noe det siste året, til 1,3 prosent ved utgangen av første kvartal. Nedgangen skyldes i hovedsak porteføljesalg i forbrukslånsbanker og lavere mislighold i gruppen av store banker.
- Andelen av utlånsvolumet som har betalingslettelser, har samlet sett gått ned det siste året.

Definisjoner

Brutto utlån

Balanseførte utlån til kunder før tapsavsetninger. Utlån overført til deleide OMF-foretak er ikke inkludert siden bankene ikke rapporterer tap og mislighold på disse.

Utlån med vesentlig økt kredittrisiko

Brutto utlån til kunder klassifisert i trinn 2 og 3 etter IFRS 9. Utlån med vesentlig økt kredittrisiko som ikke er kredittforringet skal plasseres i trinn 2, mens trinn 3 skal benyttes når kredittrisikoen har økt så mye at lånet anses kredittforringet.¹

Tapsavsetninger

Tapsavsetninger på utlån til kunder, som inngår i og reduserer utlån til og fordringer på kunder i foretakenes balanse. Rapporten analyserer tapsavsetninger i prosent av brutto utlån på hvert IFRS 9-trinn og samlet for alle trinn.

Misligholdte utlån

Ifølge artikkel 178 i kapitalkravsregelverket (CRR2) skal et utlån regnes som misligholdt dersom et betalingskrav har forfalt med mer enn 90 dager og beløpet ikke er uvesentlig (betalingsmislighold), eller dersom det er lite sannsynlig at motparten vil være i stand til å innfri forpliktelsene sine (andre misligholdte utlån)². Forordningen er gjort gjeldende i Norge gjennom § 2 i forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV (CRR/CRD IV-forskriften). Den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA) har publisert retningslinjer (GL-2016-07) for hvordan bankene skal identifisere mislighold, som norske banker og kredittforetak er forventet å etterleve. I rundskriv 4/2020 *Identifisering av misleghaldne engasjement* viser Finanstilsynet til EBAs retningslinjer.

Resultatførte utlånstap

De resultatførte utlånstapene består av konstaterte tap fratrasket inngang på tidligere konstaterte tap og endring i tapsavsetninger fra forrige periode. Rapporten analyserer resultatførte tap på utlån, ubenyttede kreditter og garantier som andel av brutto utlån til kunder. Tap på rentebærende verdipapirer er ikke inkludert i indikatoren. Rapporten baserer seg hovedsakelig på tall fra ORBOF³, der resultatførte tap ikke rapporteres sektorfordelt.

¹ Se vedlegg 1 for nærmere beskrivelse av klassifisering av utlån etter IFRS 9.

² Jf. kriteriene angitt av CRR art 178(3). Kriteriene er ytterligere presisert i [EBAs Guideline on the application of the definition of default under Article 178 of Regulation \(EU\) No 575/2013](#)

³ Se vedlegg 2 for nærmere beskrivelse av datagrunnlaget.

2. Brutto utlån

2.1 Betydelig økt utlånsvekst i bedriftsmarkedet, redusert vekst i personmarkedet

- Bankenes⁴ utlån i personmarkedet⁵ var 4,7 prosent høyere ved utgangen av mars 2023 enn ett år før, se tabell 1. Årsveksten har det siste året blitt svakt redusert. Gruppene⁶ av store og mindre banker har hatt en reduksjon i tolv månedersveksten det siste året, mens den har økt i gruppen av mellomstore banker, til tross for en nedgang i omfanget av forbrukslån.
- Veksten i bankenes utlån til bedriftskunder har det siste året økt til 12,1 prosent, se tabell 2. Tolv månedersveksten i bedriftsmarkedet har økt mest for gruppen av store banker, men har også økt for de øvrige to bankgruppene.

Tabell 1 Utlånsvolum og utlånsvekst. Personmarkedet

		31.03.2022	30.06.2022	30.09.2022	31.12.2022	31.03.2023
Store banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	1455	1476	1487	1502	1504
	Kvartalsvekst (prosent)	-0,2	1,4	0,7	1,0	0,1
	Tolv månedersvekst (prosent)	3,7	2,8	2,3	3,0	3,3
Mellomstore banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	735	754	767	774	786
	Kvartalsvekst (prosent)	1,2	2,6	1,8	0,9	1,5
	Tolv månedersvekst (prosent)	6,5	6,7	6,9	6,6	6,9
Mindre banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	171	176	179	181	183
	Kvartalsvekst (prosent)	1,0	2,8	1,8	1,0	1,2
	Tolv månedersvekst (prosent)	8,3	7,9	8,7	6,8	7,0
Alle banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	2361	2406	2433	2457	2472
	Kvartalsvekst (prosent)	0,3	1,9	1,1	1,0	0,6
	Tolv månedersvekst (prosent)	4,9	4,4	4,1	4,4	4,7

Kilde: Finanstilsynet

Tabell 2 Utlånsvolum og utlånsvekst. Bedriftsmarkedet

		31.03.2022	30.06.2022	30.09.2022	31.12.2022	31.03.2023
Store banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	988	1037	1070	1078	1112
	Kvartalsvekst (prosent)	2,0	5,0	3,2	0,7	3,2
	Tolv månedersvekst (prosent)	5,3	9,4	12,9	11,3	12,6
Mellomstore banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	259	266	269	278	284
	Kvartalsvekst (prosent)	1,5	2,8	1,0	3,5	2,2
	Tolv månedersvekst (prosent)	5,6	6,7	7,3	9,1	9,8
Mindre banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	60	63	65	67	68
	Kvartalsvekst (prosent)	2,4	4,9	2,8	2,8	1,7
	Tolv månedersvekst (prosent)	11,4	13,3	14,0	13,5	12,7
Alle banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	1306	1366	1404	1423	1464
	Kvartalsvekst (prosent)	1,9	4,5	2,8	1,4	2,9
	Tolv månedersvekst (prosent)	5,7	9,0	11,8	11,0	12,1

Kilde: Finanstilsynet

⁴ Inkludert heleide kreditt- og finansieringsforetak, se vedlegg 2 for nærmere detaljer.

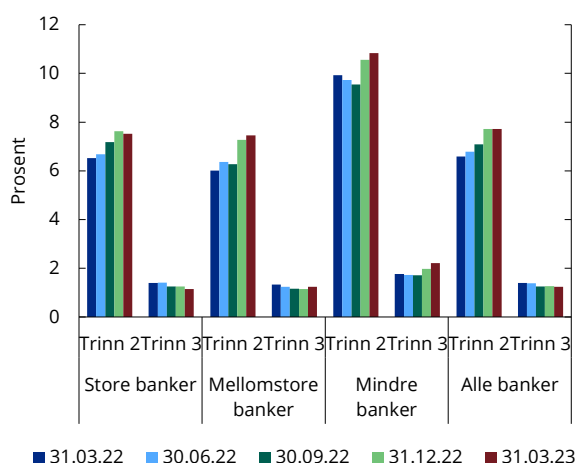
⁵ Tall for personmarkedet og bedriftsmarkedet i denne rapporten inkluderer utlån i utlandet.

⁶ Store banker: DNB Bank og de 6 store regionsparebankene (Sparebank 1 Nord-Norge, Sparebank 1 SMN, Sparebank 1 SR-Bank, Sparebank 1 Østlandet, Sparebanken Sør og Sparebanken Vest). Mellomstore: Øvrige norske banker med en forvaltningskapital større enn 10 mrd. kroner. Mindre: Norske banker med forvaltningskapital mindre enn 10 mrd. kroner.

2.2 Økning i utlån med vesentlig økt kredittrisiko

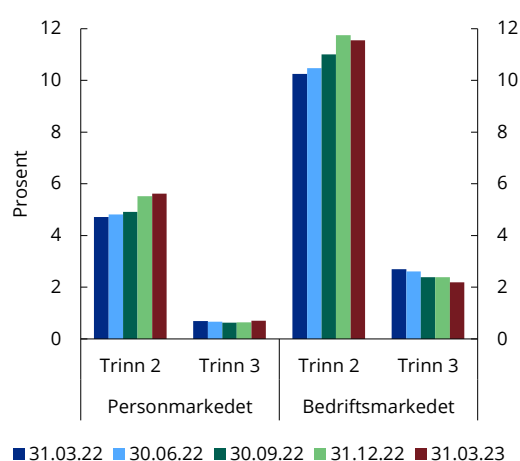
- Andelen utlån med vesentlig økt kredittrisiko (dvs. utlån i trinn 2 og 3 samlet) var 8,9 prosent for bankene samlet ved utgangen av første kvartal 2023, opp fra 8,0 prosent ett år tidligere. Utviklingen skyldes hovedsakelig en økning i andelen utlån i trinn 2, dvs. utlån med vesentlig økt kredittrisiko som ikke er kredittforringet, se figur 1. Mye av økningen i andelen utlån i trinn 2 skjedde i fjerde kvartal 2022. I første kvartal 2023 økte andelen utlån i trinn 2 ytterligere i gruppene av mindre og mellomstore banker, men ble svakt redusert i gruppen av store banker.
- Andelen utlån i trinn 3, dvs. kredittforringede utlån, har det siste året blitt redusert for bankene samlet. Gruppen av store banker står for majoriteten av nedgangen, blant annet grunnet konstatering av tap og at enkelte kundeengasjementer har migrert til lavere trinn. I gruppen av mellomstore banker har salg av misligholdte utlånsporteføljer bidratt til en lavere andel utlån i trinn 3. I gruppen av mindre banker har andelen trinn 3-utlån økt noe siste år.
- Andelen utlån med vesentlig økt kredittrisiko i personmarkedet har det siste året økt for bankene samlet, se figur 2, til tross for omfattende salg av misligholdte utlånsporteføljer i forbrukslån banker⁷. Andelen har også økt i bedriftsmarkedet i samme periode, hovedsakelig grunnet en økning i andelen trinn 2-utlån.

**Figur 1 Andel utlån med vesentlig økt kredittrisiko.
Fordelt på bankgrupper**

Kilde: Finanstilsynet

**Figur 2 Andel utlån med vesentlig økt kredittrisiko.
Fordelt på kunde grupper**

Kilde: Finanstilsynet

⁷ For mer om salg av misligholdte forbrukslån, se Finanstilsynets [resultatrapport for finansforetak 1. kvartal 2023](#).

3. Tapsavsetninger

Bankenes tapsavsetninger skal være forventningsrette og bygge på scenarioer som reflekterer beste anslag på den framtidige makroøkonomiske utviklingen basert på eksternt tilgjengelig informasjon. Ved utgangen av mars 2023 hadde veksten i norsk økonomi begynt å avta, men aktiviteten i økonomien var fortsatt høy. Det var og er fremdeles betydelig usikkerhet om den videre økonomiske utviklingen, noe som gjør det utfordrende å anslå forventet tap.

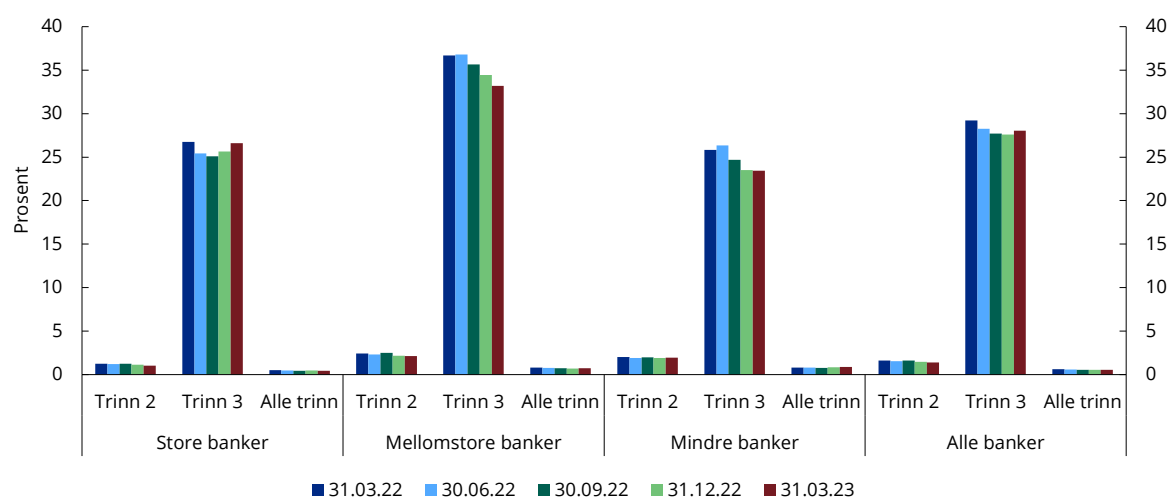
3.1 Marginal nedgang i bankenes samlede avsetningsgrad

- Bankenes samlede tapsavsetninger som andel av utlånsvolumet (avsetningsgrad) var 0,5 prosent ved utgangen av første kvartal 2023, uendret fra kvartalet før, se figur 3. Nivået var 0,1 prosentpoeng lavere enn ett år før. Nedgangen skyldes i stor grad tilbakeføringer av tidligere tapsavsetninger og konstatering av tap i gruppen av store banker. Avsetningsgraden er også redusert i gruppen av mellomstore banker, hovedsakelig grunnet salg av porteføljer med misligholdte lån. I gruppen av mindre banker har avsetningsgraden økt marginalt siste år.

3.2 Redusert avsetningsgrad både i trinn 2 og 3

- Avsetningsgraden for utlån i trinn 3 var 28 prosent ved utgangen av mars 2023, ned fra 29 prosent ett år før. Bankene forventer dermed noe lavere tap på kredittforringede utlån. Nedgangen skyldes hovedsakelig lavere tapsavsetninger i gruppen av store banker. Store deler av reduksjonen i gruppen av store banker skyldes konstatering av tap og tilbakeføringer av tidligere tapsavsetninger i bedriftsporteføljen, og spesielt for utlån til næringene olje, gass og offshore. Porteføljesalg i forbrukslånbanker bidro også til nedgangen i samlet avsetningsgrad i trinn 3 det siste året.
- I trinn 2 har avsetningsgraden gått svakt ned det siste året, til 1,4 prosent ved utgangen av mars 2023.
- Trinn 1 består av utlån hvor kredittrisikoen ikke anses økt, og har svært lav avsetningsgrad. Det siste året har tapsavsetningene på utlån i trinn 1 vært stabilt på 0,1 prosent av utlånsvolumet.

Figur 3 Avsetningsgrad for utlån i IFRS 9-trinn⁸. Fordelt på bankgrupper

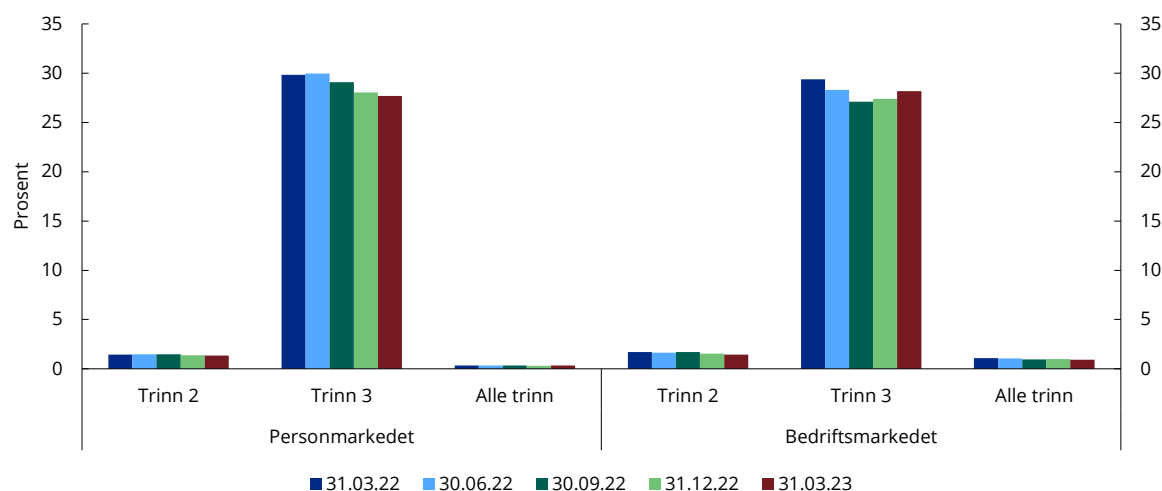

Kilde: Finanstilsynet

3.3 Lavere avsetningsgrad i bedriftsmarkedet, uendret i personmarkedet

- Avsetningsgraden på bankenes samlede utlån (alle trinn) til personkunder var 0,3 prosent per 31. mars 2023, uendret sammenliknet med ett år før, se figur 4. Forbrukslånsbankenes salg av misligholdte utlånsporteføljer har isolert sett bidratt til lavere avsetningsgrad i personmarkedet.
- For bankenes utlån til bedrifter ble avsetningsgraden redusert fra 1,1 prosent til 0,9 prosent siste år. Store deler av nedgangen var reduserte trinn 3-avsetninger i gruppen av store banker, jf. avsnitt 3.2. Avsetningsgraden for bankenes samlede bedriftsutlån i trinn 3 har økt noe de siste to kvartalene.

Figur 4 Avsetningsgrad for utlån i IFRS 9-trinn. Fordelt på kundegrupper

Kilde: Finanstilsynet

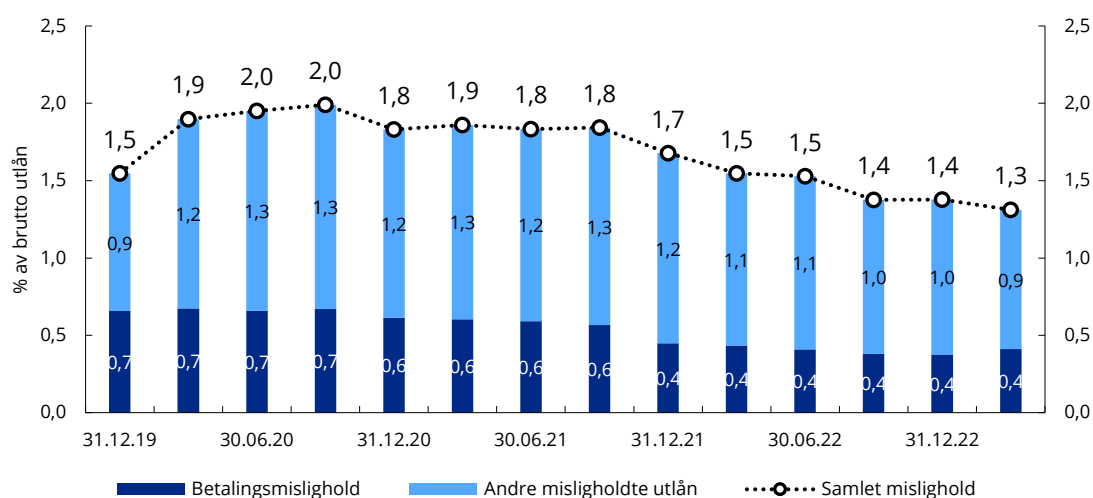
⁸ Kun utlån som vurderes i IFRS 9-trinn, det vil si utlån vurdert til amortisert kost og utlån vurdert til virkelig verdi over utvidet resultat, er inkludert i figuren. Utlån vurdert til virkelig verdi over ordinært resultat er ikke inkludert. Slike utlån utgjør kun en liten andel (om lag 3 prosent) av bankenes samlede utlån. Avsetningsgraden i trinn 1 er svært lav i samtlige bankgrupper, og vises derfor ikke i figuren. Videre betyr avsetningsgrad for "Alle trinn" at tapsavsetninger i IFRS 9-trinn 1 til 3 ses i forhold til summen av utlånsvolumet i alle tre trinn. Ovennevnte gjelder også for figur 4.

4. Misligholdte utlån

4.1 Nedgangen i misligholdsandel fortsatte i første kvartal

- Misligholdsandelen (misligholdte utlån i prosent av brutto utlån) har sunket for bankene samlet det siste året, til 1,3 prosent ved utgangen av mars 2023, se figur 5. Utviklingen siste år skyldes hovedsakelig en markant nedgang i volumet av andre misligholdte utlån (lån hvor det er lite sannsynlig at låntaker vil være i stand til å innfri sine forpliktelser) i gruppen av store banker. Nivået av betalingsmislighold (krav forfalt med mer enn 90 dager) har det siste året vært stabilt for bankene samlet, til tross for porteføljesalg i forbrukslånsbanker.
- Per 31. mars 2023 utgjorde andre misligholdte utlån 69 prosent av samlet misligholdt volum, som er noe lavere enn ett år tidligere.

Figur 5 Misligholdte utlån, fordelt på betalingsmislighold og andre misligholdte utlån

Kilde: Finanstilsynet

4.2 Marginalt høyere misligholdsandel i personmarkedet, nedgang i bedriftsmarkedet

- For bankenes utlån til personkunder har misligholdsandelen⁹ økt marginalt det siste året, til 0,7 prosent ved utgangen av mars 2023, se tabell 3. Porteføljesalg i forbrukslånsbanker har isolert sett bidratt til et lavere nivå av misligholdte personmarkedslån. Misligholdsandelen i personmarkedet har det siste året økt mest i gruppen av mindre banker, hovedsakelig som følge av økt betalingsmislighold i et fåtall forbrukslånsbanker mot slutten av 2022 og starten av 2023.
- Misligholdsandelen er høyere for utlån til bedrifter enn for personkunder. Per 31. mars 2023 var misligholdsandelen 2,4 prosent i bedriftsmarkedet, ned fra 3,2 prosent ett år før. Store deler av reduksjonen var knyttet til gruppen av store banker, som hadde en markant reduksjon i andre misligholdte utlån i bedriftsmarkedet det siste året, og særlig i første kvartal 2023. Nedgangen i første kvartal var primært knyttet til et fåtall kunder innen olje- og offshorerelaterte næringer.

⁹ Summen av betalingsmislighold og andre misligholdte utlån som andel av brutto utlån.

Tabell 3 Misligholdsandel¹⁰, fordelt på kunde- og bankgrupper

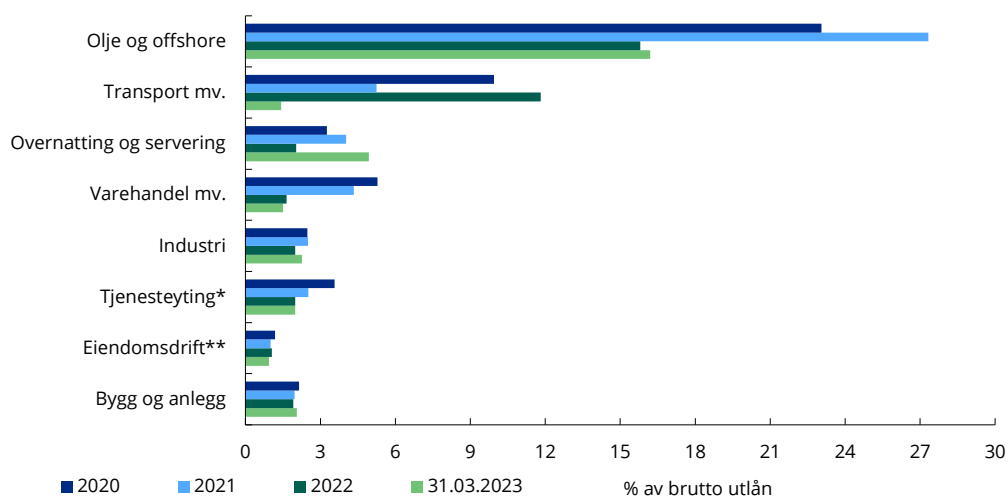
	31.03.2022	30.06.2022	30.09.2022	31.12.2022	31.03.2023
Personmarkedet					
Store banker	0,36	0,36	0,34	0,34	0,37
Mellomstore banker	1,17	1,08	1,00	0,99	1,06
Mindre banker	1,41	1,44	1,45	1,72	1,85
Alle banker	0,69	0,66	0,63	0,65	0,70
Bedriftsmarkedet					
Store banker	3,36	3,31	2,93	2,85	2,45
Mellomstore banker	2,48	2,32	2,14	2,25	2,24
Mindre banker	2,85	2,67	2,54	2,85	3,26
Alle banker	3,16	3,09	2,76	2,73	2,44

Kilde: Finanstilsynet

4.3 Misligholdsandelen har gått ned i flere næringer

- Misligholdsandelen for bankenes utlån til olje- og offshorerelaterte næringer var 16 prosent ved utgangen av første kvartal 2023, svakt opp fra kvartalet før, se figur 6. Misligholdsandelen i disse næringene har gått betydelig ned siden utgangen av 2021.
- Næringen overnatting og servering hadde en positiv utvikling i 2022 etter opphevelsen av koronarestriksjonene, men så langt i 2023 har misligholdsandelen for bankenes utlån til denne næringen økt vesentlig.
- Utlån til flere andre næringer, herunder varehandel, industri og tjenesteyting, har siden utgangen av 2021 vist tegn til forbedret kredittkvalitet.
- Misligholdsandelen for bankenes utlån til transportnæringen har variert de siste årene. Andelen økte betydelig i 2022, som kan ha sammenheng med at næringen har blitt negativt påvirket av de høye prisene på strøm og drivstoff. I første kvartal 2023 har misligholdsandelen i denne næringen sunket vesentlig.

Figur 6 Misligholdte utlån i utvalgte enkelt næringer

Kilde: Finanstilsynet

Utlån til de utvalgte enkelt næringene utgjør 85 prosent av bankenes utlån til bedrifter. *Faglig, finansiell og forretningsmessig tjenesteyting. **Omsetning og drift av fast eiendom.

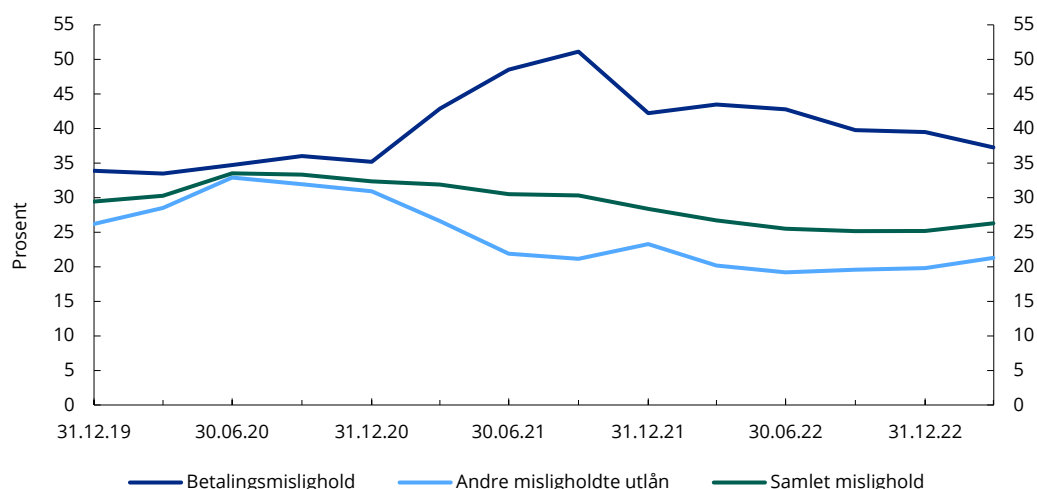
¹⁰ Samlet for betalingsmislighold og andre misligholdte utlån

5. Tapsavsetninger på misligholdte utlån

5.1 Bankene forventer marginalt lavere tap på misligholdte utlån

- Per 31. mars 2023 forventet bankene lavere tap på utlån som er forfalt med mer enn 90 dager (betalingsmislighold) enn ett år tidligere, se figur 7. For andre misligholdte utlån har avsetningsgraden økt svakt.
- Avsetningsgraden på samlet misligholdt utlånsvolum har sunket marginalt det siste året, til 26,3 prosent ved utgangen av mars 2023.

Figur 7 Avsetningsgrad på misligholdte utlån

Kilde: Finanstilsynet

5.2 Uendret avsetningsgrad for misligholdte utlån i bedriftsmarkedet, nedgang i personmarkedet

- Avsetningsgraden for bankenes misligholdte utlån til personkunder har det siste året avtatt noe, til 26,9 prosent ved utgangen av mars 2023, se tabell 4. Avsetningsgraden er vesentlig høyere i gruppene av mellomstore og mindre banker enn i gruppen av store banker. Dette kommer av at forbrukslånsbankene ligger i de førstnevnte gruppene, og disse bankene forventer større tap på sine misligholdte utlånsporteføljer enn tradisjonelle banker.
- Avsetningsgraden for bankenes misligholdte utlån til bedriftskunder har samlet sett økt noe de siste kvartalene, og var ved utgangen av første kvartal 2023 tilbake på samme nivå som ett år før.

Tabell 4 Avsetningsgrad på misligholdte utlån¹¹, fordelt på kunde- og bankgrupper

	31.03.2022	30.06.2022	30.09.2022	31.12.2022	31.03.2023
Personmarkedet					
Store banker	9,0	9,5	9,5	9,6	9,3
Mellomstore banker	42,2	44,9	42,1	41,2	40,9
Mindre banker	28,9	24,9	22,8	20,1	21,3
Alle banker	29,4	30,0	28,1	26,8	26,9
Bedriftsmarkedet					
Store banker	27,0	24,8	24,4	25,4	27,7
Mellomstore banker	20,9	21,6	21,1	19,2	18,9
Mindre banker	24,6	26,7	26,4	26,9	25,4
Alle banker	26,0	24,4	24,0	24,5	26,0

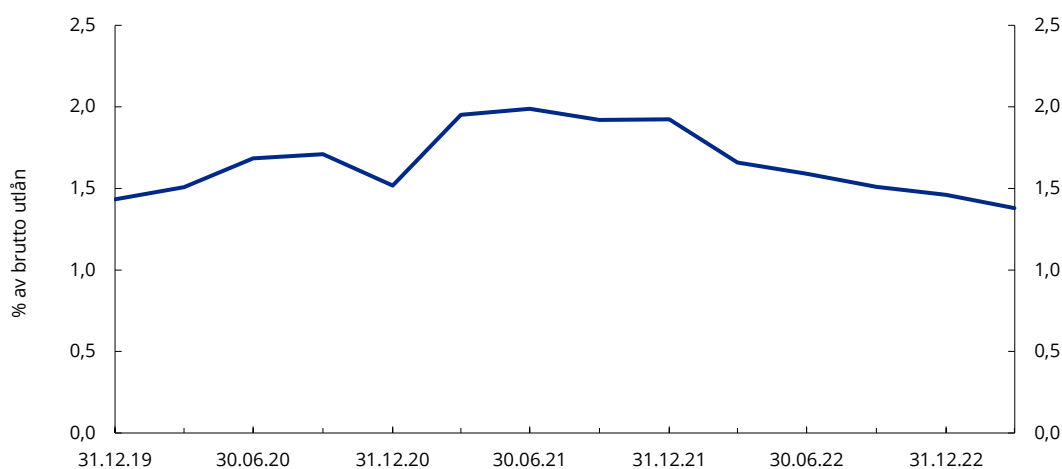
Kilde: Finanstilsynet

6. Betalingslettelser

6.1 Inflasjon og økt rente har så langt ikke medført en økning i betalingslettelser

- For bankene samlet har andelen utlån merket med betalingslettelser¹² blitt redusert det siste året, til 1,4 prosent ved utgangen av mars 2023, se figur 8. Nedgangen var hovedsakelig relatert til bedriftskunder i gruppen av store banker.

Figur 8 Utlån med betalingslettelser

Kilde: Finanstilsynet

¹¹ Samlet for betalingsmislighold og andre misligholdte utlån

¹² Utlån med betalingslettelser (med og uten tapsavsetninger) i prosent av brutto utlån

6.2 Marginal økning i betalingslettelser i personmarkedet, nedgang i

bedriftsmarkedet

- Andelen utlån merket med betalingslettelser i personmarkedet har så langt vært lite påvirket av kraftig økt inflasjon og rente, og nivået har det siste året økt marginalt til 0,6 prosent av utlånsvolumet, se tabell 5. I løpet av de siste to kvartalene har nivået økt i alle bankgrupper.
- I bedriftsmarkedet gikk andelen utlån med betalingslettelser ytterligere ned i første kvartal 2023, hovedsakelig grunnet en vesentlig nedgang i gruppen av store banker. Den samlede nedgangen det siste året er også drevet av en nedgang i gruppen av store banker. Samlet for bankene var 2,8 prosent av utlån til bedrifter registrert med betalingslettelser ved utgangen av mars 2023, ned 1,0 prosentpoeng siste år.

Tabell 5 Andel utlån med betalingslettelser, fordelt på kunde- og bankgrupper

	31.03.2022	30.06.2022	30.09.2022	31.12.2022	31.03.2023
Personmarkedet					
Store banker	0,37	0,38	0,41	0,43	0,46
Mellomstore banker	0,79	0,70	0,65	0,73	0,73
Mindre banker	0,81	0,71	0,69	0,74	0,92
Alle banker	0,53	0,51	0,51	0,55	0,58
Bedriftsmarkedet					
Store banker	4,41	4,16	3,69	3,42	3,00
Mellomstore banker	1,75	1,75	1,82	1,94	1,89
Mindre banker	2,57	2,37	2,49	2,50	2,60
Alle banker	3,80	3,61	3,28	3,09	2,77

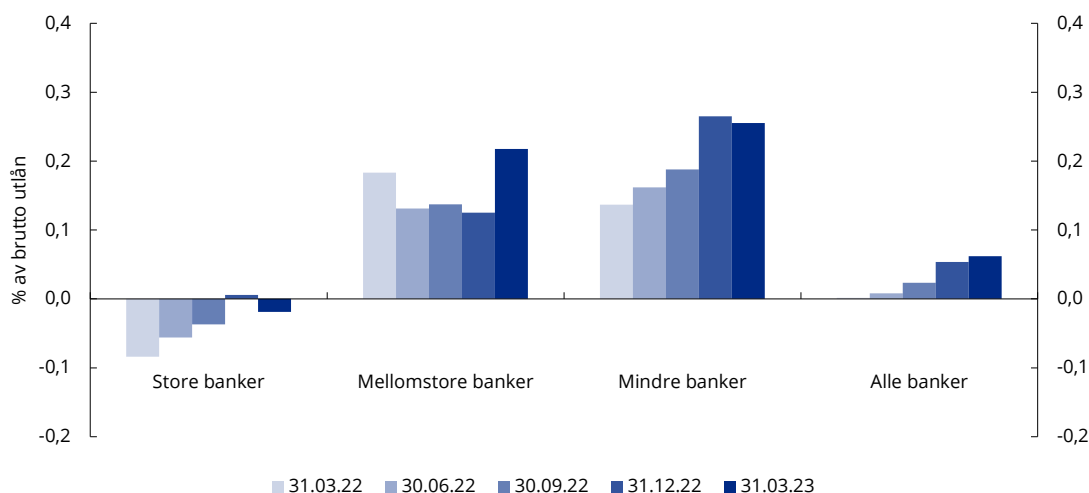
Kilde: Finanstilsynet

7. Resultatførte utlånstap

7.1 Lavt tapsnivå i bankene, drevet av tilbakeføringer i gruppen av store banker

- Norske bankers samlede resultatførte utlånstap (annualisert) utgjorde 0,06 prosent av den gjennomsnittlige utlånsmassen i første kvartal 2023, opp fra tilnærmet null i samme periode året før, se figur 9. Det lave tapsnivået det siste året kan særlig forklares av tilbakeføringer av tidligere tapsavsetninger i gruppen av store banker. Sammenliknet med første kvartal i fjor har tapsnivået økt i alle tre bankgrupper, og særlig i gruppen av mindre banker.

Figur 9 Resultatførte tap (akkumulert og annualisert) på utlån, garantier og ubenyttet kredittramme

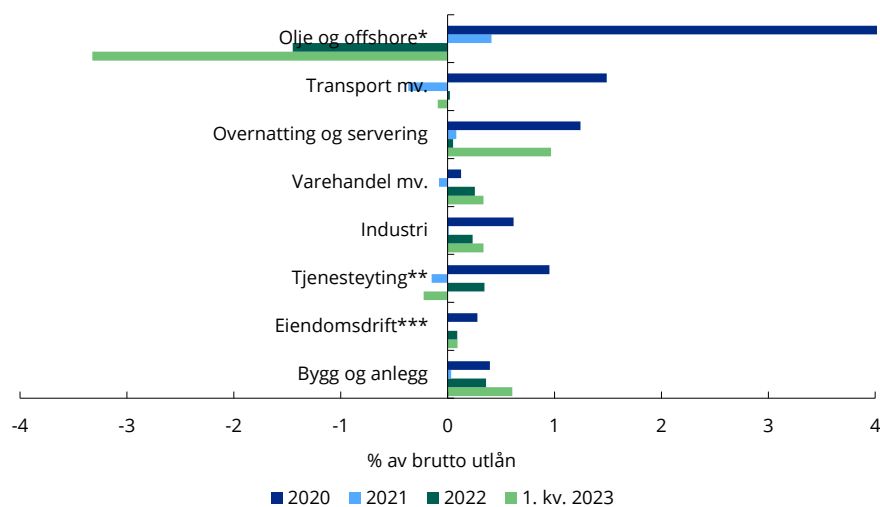

Kilde: Finanstilsynet

7.2 Økte tap i flere næringer, men fra lave nivåer

- I 2022 og starten av 2023 har tapene økt i flere næringer, om enn fra lave nivåer, se figur 10. I første kvartal 2023 var det en særlig stor økning i tapsnivået for utlån til overnatting- og serveringsvirksomhet.
- Samlet hadde bankene netto tilbakeføringer i olje- og offshorerelaterte næringer i 2022 og i første kvartal 2023. Den ytterligere økningen i olje- og gasspriser etter Russlands angrep på Ukraina reduserte bankenes tapsrisiko på utlån til disse næringene.
- Utlån til næringen eiendomsdrift sto for 42 prosent av bankenes samlede utlån til bedrifter per 31. mars 2023. Bankenes tap på slike utlån har vært svært lave de siste årene, og utgjorde 0,09 prosent av utlånsvolumet til denne næringen i første kvartal 2023.

Figur 10 Tap på utlån til utvalgte enkelt næringer

Kilde: Finanstilsynet

Utlån til de utvalgte enkelt næringene utgjør 85 prosent av bankenes utlån til bedrifter. *Utlånstapene i 2020 var 8,4 prosent, men X-aksen er skalert ned for å tydeliggjøre endringer i tapsnivå for øvrige næringer. **Faglig, finansiell og forretningsmessig tjenesteyting. ***Omsetning og drift av fast eiendom.

Vedlegg

Vedlegg 1: IFRS 9

En av erfaringene etter den internasjonale finanskrisen var at bankene regnskapsførte for lave tap og at dette ble gjort for sent. I etterkant av krisen var det enighet om at bankenes tapsavsetninger bør baseres på *forventet tap* for å synliggjøre kvaliteten på bankenes utlånsportefølje. IFRS 9 erstattet 1. januar 2018 IAS 39 som regnskapsstandard for finansielle instrumenter.¹³ Standarden angir rammer for bankenes tapsføring og krever at bankene regnskapsfører forventet tap basert på best tilgjengelige informasjon på rapporteringstidspunktet om historiske, nåværende og fremtidige forhold. Prognoser skal i utgangspunktet baseres på eksternt tilgjengelig informasjon, for eksempel makroøkonomiske prognoser fra Norges Bank, Statistisk sentralbyrå eller andre anerkjente institusjoner. Dersom banken mener at disse prognosene ikke er relevante og velger å legge til grunn egne makroprognoser i framskrivningene, må dette begrunnes og dokumenteres.

Beregningen av forventet tap skal være et resultat av estimerte tap i flere scenarioer, som vektes etter sannsynligheten for at de ulike scenarioene vil inntreffe. I oppgangstider, normale økonomiske tider og moderate nedgangskonjunkturer er utlånstapene som oftest svært lave eller lave, mens tapene kan bli svært høye i en alvorlig nedgangskonjunktur. Det er viktig at bankene i beregningen av forventet tap tar høyde for at det kan være betydelig ikke-linearitet i tapene i et nedgangsscenario sammenliknet med basisscenarioet.

I beregningen av forventet tap etter IFRS 9, skal lånene plasseres i ett av tre trinn. Trinn 1 inneholder lån hvor kredittrisikoen ikke anses vesentlig økt, og tapsavsetningen beregnes som forventet kreditttap over de neste 12 månedene. Lån som har en vesentlig økt kredittrisiko siden førstegangsinnregning, skal klassifiseres i trinn 2. Når kredittrisikoen har økt så mye at lånet anses kredittforringet, skal lånet klassifiseres i trinn 3. Et lån regnes som kredittforringet når en eller flere hendelser som har negativ effekt på estimerte fremtidige kontantstrømmer, har inntruffet. Etter Finanstilsynets vurdering er det rimelig å legge til grunn at kredittforringede lån er det samme som misligholdte lån, jf. Finanstilsynets brev til bankene om forventet kreditttap i årsregnskapene for 2020¹⁴. Lån hvor det er innvilget betalingslettelse for å avhjelpe finansielle problemer hos kunden, vil etter IFRS 9 klassifiseres i enten trinn 2 eller trinn 3. I trinn 2 og 3 beregnes tapsavsetningen som forventet kreditttap over eiendelens forventede levetid.

Vedlegg 2: Datagrunnlag

Rapporten er hovedsakelig basert på innrapporterte størrelser fra Offentlig regnskapsrapportering for banker og finansieringsforetak (ORBOF). Foretakene rapporterer til ORBOF på ikke-konsolidert nivå. Heleide kreditt- og finansieringsforetak er inkludert i tallene for banker for å få størrelsene på tilnærmet konsolidert nivå. Deler av bankenes samlede utlån er overført til deleide kredittforetak, men siden bankene ikke rapporterer tap på slike utlån, er det valgt å ikke inkludere dette utlånsvolumet i datagrunnlaget.

Figurer og omtale av tap og mislighold i enkeltstående er basert på bankenes rapportering av spesifikasjon av tap på utlån (KRT-1131).

¹³ For norske banker som har utstedt børsnoterte instrumenter, har IFRS vært gjeldende fra 1. januar 2018. Øvrige norske banker har vært pålagt å bruke IFRS 9 siden 1. januar 2020.

¹⁴ <https://www.finanstilsynet.no/contentassets/eb5febe11aee436dbade01dd9583751b/forventet-kreditttap-i-arsregnskapene-for-2020.pdf>

FINANSTILSYNET

Revierstredet 3
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo

Telefon 22 93 98 00
post@finanstilsynet.no
finanstilsynet.no